

Na lovu iracionalit

Začnu trochu „od lesa“.

Pokud stavíte chatu, je to něco jiného, než když budete stavět kancelářskou budovu. Postavit dobře chatu znamená vládnout určitými dovednostmi a prostředky, zatímco stavba kancelářské budovy probíhá diametrálně jiným způsobem a vyžaduje znalosti jiných dovedností a použití jiných prostředků. Na konci procesu jsou dva produkty: Chata a kancelářská budova.

Přichází konzument / uživatel. Ten má představu o funkci a něco od objektu očekává. A často se vůbec nezabývá tím, že postavit chatu je něco jiného, než vztyčit multifunkční skleňák. „Chatu dokáže stlouci kdokoliv.“ Jenže postavit dobře chatu je umění.

A nyní paralela se světem slov a písmen. V dimenzi literatury hovoříme o jiných produktech: O povídce a románu. Postavit povídku vyžaduje zcela jiný pohled na věc, než jaký vyžaduje stavba románu. Je to zcela jiná práce a vyžaduje zcela jiný přístup. Stejně jako v architektonickém světě nakonec i knihu bere do ruky uživatel/čtenář. Žije ve stejném klamu, který by se dal shrnout do věty „povídka by dokázal napsat každý“.

Jenže napsat dobrou povídku je umění.

Slavní romanopisci jsou často nesví ve tvorbě povídek (takový pocit mám ze Stephena Kinga), zatímco u jiných je to naopak (Bradbury sice vytvořil 458° Fahrenheita, nicméně exceloval zejména v povídkách a jeho romány zůstaly ve většině případů ve stínu jeho kratších prací).

Jakub Němeček je zakladatelem nakladatelství Gnóm!. Zde vydal v tomto případě své vlastní povídky. Jedná se o jednu z prvních knih edice „Pemmikan“. V této edici budou vycházet rozměrově malé knížky „do kapsy“. Jak se zmiňuje v doslovu, vydáním těchto svých prací dělá jakousi čáru za jedním obdobím své tvorby. Základy některých kusů se zrodily ještě ve školních lavicích, vznikaly na klasickém mechanickém psacím stroji, byly X-krát přepisovány a upravovány, také po určitou dobu visely na internetových stránkách.

Jaké je to čtení?

Čtení je to prazvláštní.

Nebudu zde rozebírat jednotlivé povídky, spíše vám sdělím své pocity.

Tím, co všechny povídky propojuje, je zajímavý hravý styl, s jakým autor používá jazyk. Narazíme zde na slovní hříčky, odkazy na různé obory, satyru, ale také na poetiku hraničící někdy až s poezií. Základem povídek je většinou nějaký

jednoduchý nápad, který Jakub Němeček rozvádí do absurdních rozměrů. Absurdita je cosi, co z řádků této maličké knihy doslova sálá. V některých případech připomíná Němečkovu dílo hravý styl avantgardních umělců počátku dvacátého století, a to zejména díky některým prvkům surrealismu a časté absenci pointy. Jinými slovy, slova a pocity zde hrají důležitější roli než příběhy.

Hodnocení knihy se těžko vejde do pětihvězdičkové škály, neboť záleží na úhlu pohledu. Pro mě znamená neotřelý hravý styl povídek maximální potěšení. Běžný konzument může být ale zklamán, v některých případech dokonce rozhořčen.

Tedy, velevážený čtenáři, posud' sám!

Jakub Němeček: Na lovu kvizonů. Obálka: Jakub Němeček.
Praha, Gnóm!, 2021. 128 s. 330 Kč.

Hodnocení: ***

Milan Štajer